

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO, OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji snaha mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vrne. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mož oglasov, značaja vsaka beseda Din 1.— mož oglasov, ki vključijo v oglasne namene delavstva in namočene em. vsaka beseda Din 0.50

Štev. 27 • Maribor, sobota, dne 4. marca 1939 • Leto XIV

J. P.:

Po delu sodba

Po veliki volilni zmagi z dne 12. decembra je zmagovalec in »vodja« padel raz konja in pustil vodstvo državne politike drugim. Tisti, ki so ga pred enim mesecem še slavili in povzdigovali za »vodjo« države, ga danes obmetavajo z blatom in politično gnojnico. Da, celo tisti, ki so ga javno poljubljali in mu obljubljali zvestobo, so ga zapustili in se ga otesajo, povdarjajoč, da nočejo imeti ničesar skupnega z njegovo politiko.

Od 306 poslancev, ki so mu prisegali zvestobo, so mu skoro vsi obrnili hrbet, le 35 mu jih je ostalo zvestih.

Odhajajoči »vodja« ima samo eno zadoščenje, da se je enako kakor njemu zgodilo tudi njegovemu predniku, ki je vodil volitve in »sijajno« zmagal 5. maja 1935. leta. Tako se bo zgodilo tudi vsakomu, ki bo tudi v bodoče, v enakih okoliščinah »zmagal« pri volitvah.

Nam, ki smo v zadnjem volilnem boju pobijali metode tega vodje in vseh njegovih tedanjih zaveznikov ter braniteljev, je ta dogodek v veliko zadoščenje, ker nam potrjuje, da bodo pri nas z demokracijo prišli ureditve naših notranjih razmer do boljše in srečnejše bodočnosti države in državljanov. Zato je tudi razumljivo, da se socialistično delavstvo veseli propada take protidemokratske politike in poraza vseh njenih zagovornikov, ker je mnenja, da slabše garniture kot je bila, ne bomo dobili.

Po sprejetju demisije vlade dr. Stojadinovića je sestavil vlado dotedanji minister za socialno politiko Dragiša Cvetković. Na čelu nove vlade sta dr. Stojadinovića in dr. Cvetković.

Takoj po sestavi nove vlade je njen predsednik izjavil, da bo program njegove vlade slonel na obrazložitvi, s katero so in in njegovi štirje tovariši podali ostavko v vladi dr. Stojadinovića, t. j. da je bila vlada dr. Stojadinovića in njena metoda zapreka pri reševanju hrvaškega vprašanja.

Deklaracija nove vlade, podana v Narodni skupščini in senatu je ena najkrajših od vseh dosedanjih deklaracij in je morda ravno v tem njena prednost in važnost. Odklanjajoč vse dosedanje metode za rešitev hrvaškega vprašanja, pri čemer je še poudarila željo po končni rešitvi tega vprašanja, je bila izjava v vsej javnosti, zlasti med Hrvatmi, ugodno sprejeta, da je glavna naloga nove vlade ta, da pripravi duhovno razpoloženje in teren za končno rešitev tega važnega notranjega problema.

V deklaraciji ni rečeno, kakšna pota bo ubrala vlada in kakšne metode bo pri tem uporabljala. Ravno radi tega so občutki javnega mnenja deljeni.

Z naše strani poudarjamo to, kar smo za časa volilnega boja vedno poudarjali, da je za ureditev hrvaškega vprašanja treba predvsem popraviti vse storjene krivice Hrvatom, Slovencem in delavskemu razredu. Takoj je treba uvesti svobodo tiska, združevanja in zborovanja ter spremembo volilnega reda z uvedbo tajnega in proporcionalnega volilnega sistema za Narodno skupščino in v občine. Po ureditvi teh vprašanj je treba razpisati nove volitve za Narodno skupščino in v občine, ker le tako se bo pokazalo pravo razpoloženje vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov in le na ta način izvoljeni zastopniki bodo imeli pravo legitimacijo za rešitev vseh perečih vprašanj.

Prav ima dr. Maček, ko pravi, da Hrvti niso za nikogar objekt. Hrvti hočejo biti popolnoma enakopravni pri reševanju vseh vprašanj. To, kar velja za

Kritika gospodarske politike

Tuja industrija se snuje z jugoslovanskim denarjem

Jugoslavija ni kapitalistična država v pravem pomenu besede, ker v njej ni velikih kapitalov. V današnjem družabnem sistemu se more, seveda kapitalistično, razvijati le država, ki lahko razpolaga s potrebnimi kapitali. Jugoslavija se po svoji ideologiji in v sedanjih razmerah ne more iztrgati iz tega razvoja. Zaraditega mora paziti, kako bi vendarle gospodarsko prospevala, to je, poživila svoje gospodarstvo, industrijsko, agrarno in drugo.

Večkrat smo že poudarili v našem listu, da je, če doma ni kapitala, potrebno privabiti tuji kapital, s katerim naj se v državi dvigne gospodarska prosperiteta. Že takrat smo trdili po raznih uradnih podatkih, da se pri nas snuja tuja industrija brez uvoza tujeja

kapitala in ob investicijah obratnega kapitala, ki je razmeroma poceni, naših domačih denarnih zavodov, dočim imajo te industrije pravico, da izvažajo produkte in delajo z njimi ogromne dobičke, ki se kompenzirajo tudi pri uvažanju surovin s posebnimi ugodnostmi pri carinah. Tako imajo tuje industrije poceni delovne sile, poceni obratni kapital, ne da bi mnogo investirale, še znatne dobičke, ki jih lahko izvažajo v inozemstvo.

Sedaj se je lotil te kritike tudi »Jugoslavenski Kurir«. Pravi namreč, da se vrše z devizno politiko velike nedopustne špekulacije s tujimi dinarskimi terjatvami. Tuje družbe se namreč ustanovljajo, ki imajo sicer lepa domača imena, s kapitalom, ki ga imajo terjati

inozemski trgovci od našega gospodarstva. S temi kapitali ustanovljajo podjetja, katera pa dobivajo olajšave pri izvozu čistega dobička, ne da bi bila vložila svoj tuji kapital. Tujci kupujejo terjatve tudi od izseljencev za izseljeniške devize, tako, da izseljenci potem ne pošiljajo denarja domov.

Taki so bili nedostaki, ki smo jih večkrat grajali, ker pljačkajo tako Jugoslavijo bolj in bolj za dobičke in kapital, ki ga je že itak premalo v državi.

Kakor pravi »J. K.« pripravlja Narodna banka nove ukrepe proti tem nedostatom, ki jih opazujemo skoraj dve desetletji, z novo devizno politiko. — Skrajni čas je res, da se pošteno začeti naša gospodarska politika proti tuji gospodarski eksploataciji.

O samoupravah

Osješki občinski svetniki so odstopili, češ, da s tem žele pripomoči ureditvi razmer. Listi so nato pričeli poročati, da se tudi imenovani občinski svetniki po drugih mestih pripravljajo, da odstopijo.

»Hrvatski dnevnik« razmotriva o tem vprašanju z dne 2. marca in pravi med drugim:

»... Na tem stališču smo stali ne le z ozirom na mestne uprave, marveč na vse ustanove, ki jim po zakonu pripada pravica samouprave in ki morajo dobiti svoje vodstvo potom volitev. To se tudi končno tiče ustanov socialnega zavarovanja, kjer bi že vendar enkrat morali priti do besede interesi sami ter poveriti upravo svojih ustanov ljudem svojega zaupanja. Z ene strani, ki sicer želi, da se ji prizna osobito hrvaški radikalizem, se čuje kot nekak izgovor, da se hrvaški delavci, ki so včlanjeni v Hrvatskem radniškem savezu, niso dali imenovati v delavsko zbornico ali, čim se je na to odgovorilo, je takoj nastal molk, ker je šlo za sugestijo, ki se ne da braniti. Lahko je biti imenovan, a še lažje je biti odstavljen, toda treba je misliti na posledice. Tudi v političnem duhu in življenju obstoje gotova načela, ki se jih treba držati, ker se to sicer more hudo maščevati. Samoupravne korporacije se ne morejo imenovati samoupravnim, če se v resnici ne upravljajo same, to je, če o njih-

vem delu ne odloča volja njih članov. Brez volitev ni samouprave. Imenovanje članov uprave se nič ne razlikuje od zaupanja dotičnih poslov plačanim uradnikom. Še prej bi uradniki, če bi imeli stalnost in neodvisnost, z večjo avtoriteto vodili dotične posle kakor imenovani ljudje, ki morejo biti že jutri odstavljeni. Kar pa tiče mest, ta že od zdavnaj zahtevajo, da se izvedejo volitve v mestne uprave. Dr. Stojadinovič je imel v rokah tudi že zakon o mestnih občinskih volitvah, ki naravno ne more zadovoljevati, toda on ni hotel niti po tem volilnem zakonu izvesti volitev. — Že je torej skrajni čas, da se uprave mest izročijo v roke mestjanov. Dovolj je že bilo jerobstva in usiljevanja. Mestno prebivalstvo ima pravico do besede, kadar gre zanje in za njega imovino.«

Zopet praznovanje v premogovnih revirih

V premogovnih revirih, zlasti v Trbovljah, je zavladalo veliko razburjenje radi predstoječih redukcij delovnega časa. Po vesteh, ki se raznašajo med prebivalstvom, bo še tekom tega meseca uveden en praznovalni dan na teden, kar bi pomenilo hud udarec rudarjem, ki se še od zadnje krize niso odpomogli, prav tako pa bi bilo prizadeto vso ostalo prebivalstvo, ki je navezano na za-

služek rudarjev.

Izgleda, da je v ospredju zopet vprašanje naročil za premog državnim železnicam. Obnova teh naročil je baje tudi letos zvezana z velikimi težavami.

V interesu rudarjev kakor tudi vsega gospodarstva v Sloveniji je, da se to vprašanje čim preje ugodno reši in pripomore rudarjem do polne zaposlitve.

Ribe groze povzročiti vojno

na Daljnem vzhodu.

Med Rusijo in Japonsko so odnošaji vedno bolj napeti. Japonska hoče, da bi imeli njeni ribiči pravico loviti ribe ob ruskem morskem obrežju okoli Vladivostoka in dalje proti severu, kajti ob japonski obali rib ni, oz. vsaj ne v tisti množini, da bi se lov izplačal.

Rusija pa pravi, da japonski ribiči vrše ogledniško službo v sovjetskih vo-

dah in zato odklanja dovoljenje za lov. Ker pa je ribolov za stotisoče Japoncev življenjskega pomena, se spor vedno huje zapleta.

Vlogo pa igra tudi otok Sahalin, ki je do polovice japonski, do polovice ruski. Ruski del je bogat na rudah in nafti, japonski del pa pust.

Nemčija v mednarodni podunavski komisiji

V Bukarešti so dne 17. t. m. podpisali pogodbo o vstopu Nemčije v podunavsko komisijo. To se je zgodilo z ozirom na priključitev Avstrije k Nemčiji. — Nemčija postane s tem popolnoma enakopravna članica v komisiji.

Strašna eksplozija v Osaki

Preko 1000 človeških žrtev.

Pri Osaki na Japonskem se je pripetila v tovarni za municijo strahovita eksplozija. Ranjenih in mrtvih je 1000 oseb. V okolici je razdejanih mnogo hiš tako, da je ostalo preko 10.000 ljudi brez strehe.

Pozdrav delavskim kulturnim delavcem „Vzajemnosti“

Glavna skupščina del. kulturne zveze »Vzajemnosti« dne 5. marca v Ljubljani.

V nedeljo ima v Ljubljani v delavski zbornici Delavska kulturna zveza »Vzajemnost« svojo glavno skupščino. Glavna skupščina ali občni zbor je za vsako organizacijo pomemben dogodek, ob katerem pregleda svoje delovanje v minulem poslovnem letu, še bolj pomembno pa je, da organizacija zasnuje na skupščinah še večjo agilnost, še bolj sodružno sodelovanje v svojih vrstah. Tak mora biti ideal vsake glavne skupščine, če je še tako lepo in vestno vršila svoje naloge v minulem letu. Interes delavstva, samoljubje delavskega razreda mora skušati doseči ideal kulturnega namena, ki se glasi danes v dobi napredovanja reakcije: **dvignimo samostojnost človeka, da se bo zavedel in zavedal svojega velikega človeškega dostojanstva!**

Vsak občni zbor želi napredek svoje organizacije. Tako je tudi na glavnih skupščinah »Vzajemnosti« in bo letos dobila ta v tem smislu še poseben podarek.

Delavska kulturna zveza »Vzajemnost« deluje po vsej Sloveniji. Kako ogromno in živahno je nje delovanje, vidimo povsod, kjer obstoja »Vzajemnost«, čutimo pa tudi vsi, ki čitamo poročila o neštetihih prireditvah, da je zveza živa sila, na katero je delavstvo ponosno in ki jo moramo vsi organizirani delavci in nameščenci moralno in osebno podpirati ter sodelovati v njej s so-

družno lojalnostjo in vzajemnostjo. — Kulturna organizacija bo le tedaj lahko in uspešno vršila svojo veliko misijo, če bo štela med svoje zveste sodelavce vse sodruge in sodružice, ki priznavajo načelo samostojnosti in dostojanstva človeka. Človeški duh kuje usodo, kulturni duh pa jo ustvarja in prinaša napredek in srečno bodočnost.

Ce ta klic še nikdar ni bil važen, je važen danes, ko se pogreza človeštva v stari vek hlapčevstva.

Vemo, da se zveza »Vzajemnosti« dobro zaveda svoje velike naloge. Vsa njena živahna aktivnost nam priča o tem. Zato smo ponosni na svojo delavsko kulturno zvezo in pričakujemo od nje, da svoje sile na skupščini razvije in okrepi, dočim ji vsi mi zagotavljamo še več lojalnega sodelovanja kakor doslej.

Bodi luč!

Z zaupanjem zremo na glavno skupščino Delavske kulturne zveze »Vzajemnost«. Z zaupanjem v sodruge, ki delujejo v glavnem odboru zveze in v odborih društev kakor tudi delegate in delegatnje, pričakujemo, da bodo na glavni skupščini dokazali, kako resno poimujejo vsi kulturno delo zveze »Vzajemnosti«.

Bodite pozdravljeni, sodruzi delegati, bodite pozdravljene sodružice delegatnje na glavni skupščini!

Kličemo Vam samo še: Bodi luč!

Španska republikanska vlada še ne misli na predajo

Posvetovanja v Alicantu.

Po odstopu Azane je po ustavi predsednik španske republike Martinez Barrio, predsednik parlamenta.

Vlada se je sestala k posvetovanju v bližini Alicanta. Sklepi, ki so bili storjeni, niso bili objavljeni.

Vesti iz Madrida zatrjujejo, da je vlada odločena nadaljevati vojno. Listi še dostavljajo, da se bo inozemstvo imelo kmalu možnost prepričati o disciplini

in odpornosti španskih republikancev na fronti.

General Franco baje še okleva s pričetkom ofenzive, ker misli, da bi se republikanska vlada utegnila pa vendarle podati brez boja.

Za francoskega poslanika v Burgosu

je bil imenovan maršal Petain. Petain in general Franco se menda poznata iz svetovne vojne.

Romunija in Poljska

hočeta braniti Podunavje.

Rumunski zunanji minister Gafencu je potoval v Varšavo, da razpravlja s Poljsko o politiki v Podunavju.

Važna je ta pot na Poljsko tudi z ozirom na francosko politiko, ki hoče braniti srednjo Evropo in balkanske dežele. Francoski zunanji minister Bonnet je rekel, da obisk italijanskega zunanjega ministra Ciana v Varšavi ni uspel, ker hoče Poljska ohraniti vojno

zvezo s Francijo in soddločevati v podunavski politiki.

Sporazum Poljske in Rumunije pomeni politiko ravnotežja med podunavskimi deželami in na Balkanu.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Doma in po svetu

Amandmaji ali pooblastila za vlado. Po vsem časopisu se razpravlja o amandmajih ali pooblastilih, ki jih je hotel dr. Stojadinović predložiti narodni skupščini v odobritev s finančnim zakonom za 1939/40. Listi pravijo, da so ta pooblastila deloma šla celo preko ustavnih določb. Glavno pa je pri pooblastilih to, da si politični faktorji pooblastila lahko razlagajo po svoje ali celo v svoje politične namene, kakor trdijo o dr. Stojadinoviću. V takih primerih skupščina izglasuje pooblastila, ki so bolj splošne stilizacije, torej ne določajo definitivno ali popolnoma konkretno pravico, poslanci pa sprejemajo potem odgovornost za ukrepe, ki so bili izdani na podlagi danih pooblastil. S pooblastilom, ki je morda potrebno samo v nujnih primerih in točno definirano, lahko prevzemajo poslanci odgovornost, ne pa v primerih, ki gre za novo politiko, ki ne odgovarja duhu naroda. Prav odstop bivše dr. Stojadinovičeve vlade je povzročilo razočaranje v tem oziru.

Proračunska razprava. V narodni skupščini se nadaljuje proračunska razprava, katere se udeležujejo tudi poslanci združene opozicije. Velik govor v imenu združene opozicije je imel dr. Lazar Marković, ki je govoril med drugim tudi o rešitvi hrvaškega vprašanja in dejal, da je neobhodno potrebo, da se razpiše nove volitve po novem volilnem zakonu, ker bi se le na ta način zamoglo omogočiti, da bi bil dosežen pravi sporazum.

Deset novih bolnišnic in 47 novih šolskih poslopij dobi — vrbaska banovina po predlogu tamošnje banske uprave. »Slovenec« prinaša to vest brez komentarja.

Kako se deli bednostni fond? Dobro bi bilo, če bi merodajni krogi objavili, koliko prispevajo v bednostni fond posamezne občine in koliko se izda iz bednostnega fonda na posamezne kraje in ljudi.

Dragiša Stojadinović, ki je bil obsojen na 4 leta zapore radi poskušenegega atentata na bivšega predsednika vlade dr. Milana Stojadinovića je bil pomiloščen in izpuščen na svobodo.

Neosnovane vesti, da Italija zahteva povratek dr. Stojadinovića. Z ozirom na vesti, ki jih širijo prijatelji dr. Stojadinovića, da Italija zahteva povratek dr. Stojadinovića, izjavlja milanski »Corriere della Sera« s tem, da ugotavlja, da odnosi med Italijo in Jugoslavijo niso vezani le na eno osebo in da se Italije ne tiče, kako rešuje Jugoslavija svoja notranja vprašanja.

Zaradi požiga je bilo obsojenih 1938 v Jugoslaviji 146 oseb; od teh odpade na Hrvaško in Slavonijo 32, v Dalmaciji in Črni gori pa ni bil nihče obsojen zaradi požiga.

Poljaki zapirajo Ukrajince. V vzhodni Galiciji je bilo aretiranih več Ukrajincev, članov Ukrajinske fronte, ki bodo obtoženi veleizdaje. Aretacije in hišne preiskave se še nadaljujejo.

Na Poljskem preganjajo trockiste. Varšavska policija je izvedla akcijo proti ilegalnim organizacijam. Zaprli so okoli sto oseb in jih 74 pridržali v zaporih. Zdi se, da je akcija naprjena predvsem proti trockistom, ker objavljajo, da so ob hišnih preiskavah našli letake četrtne internacionale.

Nemčija je vstopila v mednarodno komisijo

za upravljanje Donave. Za vstop se je izrekla tudi Italija. Ko je Nemčija zasedla Avstrijo, berlinska vlada ni hotela o donavski komisiji ničesar slišati. Zato se je tudi komisija preselila z Dunaja v Beograd.

Kako doseči razorožitev? Med Nemčijo in Čehoslovako je dogovorjeno, da Nemci ne bodo služili v čehoslovaški armadi, Čehoslovaki pa ne v nemški.

V zemljepisju so pa res podkovani. Naš naročnik nam je poslal izrezek iz radio časopisa »N. S. Funk« od 26. februarja. V članku, za katerega gre, opozarja list na prenos z nogometne tekme Jugoslavija : Nemčija v Berlinu in piše tako-le: »V nedeljo... se nam bo predstavilo nogometno moštvo kraljevine Hrvatov, Srbov in Bosancev.« — Kaj naj človek reče o tej »Gründlichkeit« nemških radio žurnalistov?

Italija išče nafto. Italijanska vlada je pooblastila družbo »Agenzia Generale Italiana Petroli«, da sme po vsej državi pet let iskati izvore nafte. Vlada je s tem pooblastilom dovolila družbi kredit v znesku 60 milijonov lir na račun države.

Hudomušna poslanka v angleškem parlamentu. Chamberlain je javil parlamentu, da bo prišel v London na obisk predsednik francoske republike Lebrun s soprogo. Vprašal je poslance in poslanke, ako so voljni, da gosta sprejmejo v parlamentu. Parlament je pri trdil. Neka poslanka pa je vprašala Chamberlaina, ako ob tej priliki tudi poslanke lahko povabijo moše. Chamberlain je takoj razumel za kaj gre, pa je dejal: »Velja za vse enako!«

Rusija pridobiva vedno več nafte. V letu 1932. je pridobila Rusija 179.9 milijonov ton nafte, 1934 208.2, 1935 226.4, 1937 največ 280.9. V letu 1938. je produkcija nekoliko nazadovala in je znašala 271.3 milijone ton.

Japonska podmornica se je potopila. Dve japonski podmornici sta po poročilu iz Tokija ob priliki manevrov trčili in se je ena potopila z vso posadko, ki je štela 72 mornarjev in 9 častnikov.

Na Rooseveltu se luhuje nemško in italijansko časopisje.

Iz Čehoslovaške

Uvoz in prepoved časopisov. Česko-slovaška vlada v Pragi je preklicala prepoved uvoza cele vrste nemških nacionalno-socialističnih časopisov iz Nemčije, ki jih je prejšnja vlada prepovedala. Češki listi javljajo to ukinitve prepovedi nemških listov obenem z vestjo, da pa je slovaška vlada prepovedala uvoz slovaškega dnevnika »Slovenski Denik«, ki izhaja v Pragi in zagovarja prijateljstvo med Čehi in Slovaki. Vsled cenzure pa beležijo češki listi te vesti brez komentarja.

Ukinjena češka šola na Dunaju. Nemška vlada je prepovedala nadaljnji poduk na češki šoli v 10. okraju na Dunaju in je na ta način ostala še samo 1 javna ljudska šola na Dunaju s češkim podukom v 17. okraju, med tem ko so imeli Čehi pod socialističnim županom na Dunaju celo vrsto čeških šol, tako da je lahko vsak Čeh pošiljal svoje otroke v češko šolo.

C. Nordhoff in J. N. Hall:

HURIKAN

»Zelo sem vesela, da ga nocoj ne bo,« je rekla gospa de Laage ganjena. »Eugène, ali si že sporočil novico obema gospodoma?«

Guverner je vzdihnil. »Niti misliti nisem hotel na to,« je rekel. »Kapitanu nisem o tem še ničesar omenil in sem nameraval za nocoj prizanesti tudi doktorju Kersaintu s to novico, ki ju bo brez dvoma užalostila. Toda, ker jo boste morali prej ali slej pa vendarle zvedeti, Vam jo lahko povem tudi takoj. Gre za to-le: med pošto, ki ste mi jo prinesli s Tahitija, kapitan, se nahaja tudi neko pismo od škofa. Poveril mi je nalogo... nalogo, za katero odkrito sam prizna, da je zanj pretežka. Kratko in malo, meniški red, ki mu pripada oče Pavel, je odredil, jah-tevaj, da se vrne nazaj v Francijo.«

Gospa de Laage se je obrnila k meni. »Pomislite samo, kaj to pomeni, doktor Kersaint! Kakšna neumnost! Kakšna krivica, odpoklicati očeta Pavla s tega otoka, ki mu je v teh letih postal prava domovina! Tega ne bo preživel... vem! Kako le je mogel monsijor pristati na nekaj tako brezsmiselnega!«

»O tem ne odloča škof,« je ugovarjal de Laage. »On razume prav tako dobro kot mi kaj to pomeni za očeta Pavla. Tebi najbrž ni znano, draga moja, kako izgleda uprava meniških redov. Disciplina je skoro taka kot pri vojakihi; zapovedi predstojništva reda je treba izpolnjevati brez ugovora. Škof mi piše, da je sestavil za očeta Pavla štiri strani dolgo

pismo, v katerem je poskusil, da bi ta težki udarec nekoliko omilil, toda ga je raztrgal. Naložil mi je, da naj mu jaz sporočim strogo zapoved in ga potolažim kakor pač vem in morem.«

Kapitana Nagleja je vest prav tako zaprepastila kot mene. Gospa de Laagejeva je komaj zadrževala solze, ko smo o tem govorili. Zavedala se je krutosti tega ukrepa mnogo bolj kot pa njen mož. Nad petdeset let je bila Manukura in pol ducata otrokov okrog nje svet očeta Pavla. Ves ta čas se ni niti enkrat oddaljil od tod; niti na Tahitiju ni bil! Ni človeka ki bi se bil počutil srečnejšega in bogatejšega v svojem življenju od njega. In sedaj naj bi bil oropan svoje cerkve in svojega vrta, svojega dela, na katerem je visel z vsakim utripom svojega srca, oropan zadnjega veselja, kateremu je gledal naproti vedrega čela, ko ga bodo položili njegovi otroci, kakor jih je imenoval, v pesku koralnega otoka, ki ga je ljubil, k zadnjemu počitku...!

»Kaj le hočejo z njim v Parizu?« je vprašala gospa de Laage. »Ne sme od tod! Mi ga ne pustimo! Nikar mu niti ne sporoči, Eugene! Morajo se najti sredstva in pota, da se prepreči izvedba take neopravičene zahteve.«

»Vsekakor morajo imeti v Parizu važne razloge, da zahtevajo njegovo vrnitev,« je odvrnil njen mož. »Meni je nemogoče, da bi očetu Pavlu zamolčal odredbo njegovega reda. Saj bi mi ne bil niti hvaležen za tako neupravičeno vmešavanje v njegove zadeve. Ne! Kakor tudi mu bo težko zapustiti Manukuro, je pa vendarle le vojak cerkve. Njegova dolžnost mu veleva, da je poslušen!«

Gospa de Laage je za hip umolknila. »Imaš prav,« je rekla z otožnim glasom. »Povedati mu bo

treba, toda nekoliko pa vendarle še počakaj. Kapitan Nagle ali se nameravate še enkrat vrniti na Manukuro predno boste odpluli proti Tahitiju?«

»Da, gospa,« je odvrnil Nagle, »sedaj odjadram na Mangarevo. Na povratku, nekako v enem mesecu, bom zopet v Manukuri.«

»Potem počakaj, Eugène, dokler se Katopua vrne, predno boš govoril z očetom Pavlom! Na ta način bo vsaj še en mesec srečen.«

»S tem, da odlagaš neprijetne dolžnosti se ničesar ne pridobi, draga moja,« je odgovoril guverner. »Škof me je prosil, da pri prvi priložnosti obvestim očeta Pavla o tem, da je odpoklican.«

»Daj, stori tako, meni na ljubo,« je silila vanj gospa de Laage. »Saj ni nič zato, ako nekoliko počakaš, on itak ne more poprej odpotovati predno se jadrnica vrne.«

Prosila ga je tako prisrčno, da se je končno vdal, toda videlo se mu je, da si dela radi tega težke očitke.

Kmalu nato je vstopil Arai in javil, da je večerja na mizi. Arai je bila šestnajstletno dekle, mlajša hčerka Fakahaua, ki je zavzemala v hiši položaj, kakršnen v Polineziji ni redek; bila je na pol služkinja, na pol družabnica in prijateljica gospe de Laage. Kljub družinskemu ponosu so Polinezijci najbolj demokratsko ljudstvo, ki si ga moremo predstavljati. Nobeno delo se jim ne zdi nečastno, tako je mogla tudi ta hčerka poglavarja streči guvernerju pri mizi, ne da bi vsled tega trpela njena čast in ugled. Šele mnogo pozneje sem zvedel, da je Arai vedela v Terangijevi vrnitvi; toda njeno obnašanje ta večer ni dalo slutiti, da ve za to tako važno skrivnost.

(Dalje prihodnjik.)

Iz naših krajev

S. Kranjc Franc

V torek, dne 28. febr. t. l. je po daljšem bolehanju preminul s. Kranjc Franc, posestnik v Mislinju. Pokojnik se je v zgodnji mladosti pridružil socialističnemu delavskemu gibanju in mu ostal zvest do poslednjega diha. Kot zapnik socialističnega gibanja mu je delavstvo večkrat poverilo važne naloge in odgovorne funkcije. Pri 5. majskih volitvah leta 1935 je bil postavljen za kandidata namestnika na takratni socialistični kandidadni listi, ki pa je bila tik pred volitvami iz formalnih razlogov razveljavljena. Tudi pri zadnjih volitvah ga je delavstvo postavilo za kandidata namestnika na listi dr. Vladimirja Mačka. Volilnega boja pa se s. Kranjc ni mogel več udeleževati, ker je med tem časom resno zbolel. Zdravil se je dalje časa v ljubljanski bolnici, sedaj pa v bolnici v Slovenjgradcu, kjer je tudi umrl. Pogreb blagega pokojnika se je vršil v petek, dne 3. t. m. ob 10. uri dopoldne v Mislinju. V vrstah socialističnega delavstva je s smrtjo s. Kranca nastala nova vrzel, ki jo bo le težko zamašiti. »Delavska Politika« pa je zgubila svojega zvestega poverjenika in sotrudnika. Pokojnika ohranimo v trajnem spominu, žalujočim preostalim pa izrekamo tem potom naše iskreno sožalje!

TRBOVLJE

Nov dnevni kop v Retju. Podjetje Dukić in drugi je že leta 1938 odprlo nov dnevni kop v Retju, ki sta ga vzela v podnajem neka »Višček in drugi«. Podnajemnik ne upošteva šurnika, nedeljskega dela in nadur ne plačuje s 50 odst. poviškom kakor zakon določa, delavce plača od 3 din do 3.50 na uro; za premikanje vozičkov uporablja otroke, ki mu delajo takorekoč zastoj, za cigarete. Podjetje Dukić in drugi plača podnajemnikoma po din 12 do din 30 od vozička premoga. Oba podnajemnika sta po poklicu — delavca. Upamo, da se bo oblast pričela zanimati za te razmere, ki so vedno boljše. Trboveljska se je spremenila v Dukića, Dukić v Viščka in tako bo to šlo naprej kakor v svetem pisnu ko je Abraham rodil Izaka, Izak Jakoba itd. In zakaj vse to?

HRASTNIK

Občni zbor »Vzajemnosti« I se je vršil v nedeljo, dne 26. februarja v Delavskem domu. Občni zbor je bil lepo obiskan, prisostvoval je tudi zvezin odposlanec s. Korošec iz Ljubljane. Iz poročil funkcionarjev je občni zbor z zadovoljstvom ugotovil delovanje društva, njega številne prireditve, kakor tudi gospodarsko stanje. Vse priznanje je dal občni zbor zlasti predsedniku s. Ivanču Viktorju, kakor tudi ostalim, ki so se pridno udeleževali pri društvenem delu. Pod točko »razno« se je razvila živahna in prav stvarna debata o raznih težkočah in novem smotrenem delu Del. izobraževalnega društva, katero debato je lepo podprl s. Korošec s svojimi navetmi. Tako je potekel občni zbor v luči zavednih kulturnih delavcev z prepričanjem, da bo šel razvoj naše »Vzajemnosti« ponosno svojo pot za boljše in lepše bodočnost proletarajata. Novi odbor, ki je bil soglasno izvoljen, tvorijo po večini dosedanjí odborniki s predsednikom s. Ivancom na čelu.

Občni zbor delavskih kolesarjev. V nedeljo, dne 5. marca s pričetkom ob 10. uri dopoldne se bo vršil v dvorani Konzurnega društva rudarjev občni zbor Del. kolesarskega društva z običajnim dnevnim redom. Delavske kolesarje pozivamo, da se udeležijo občnega zbora in pristopijo k delavskemu kolesarskemu društvu.

Krajevna protituberkulozna liga je pred kratkim na dobro obiskanem občnem zboru polagala račun o delovanju v pretečenem letu. Iz poročil funkcionarjev je razvidno, da je ta naša človekoljubna institucija izdala v l. 1938 nad 5000 din na podporar jetičnim bolnikom, PT Dispanzerju Trbovlje in za počitniško kolonijo. Nad 1300 šolske mladine obojega spola se je v poletnih mesecih brezplačno kopalo v liginem kopališču, katerega dohodki so namenjeni borbi proti jetiki. Zanimarjalo se tudi ni športno plavanje. Čisti dobiček tombole, ki je prav dobro izpadla se je porabil za odplačilo zemljišča, na katerem je zgrajeno kopališče. V letošnjem protituberkuloznem tednu namerala liga prirediti veliko propagandno predavanje, poleg tega pa bo skušala izvesti nabiralno akcijo, za katero bi naj prispeval vsak Hrastničan vsaj 1 din. Vztrajni funkcionarji lige že pobirajo članarino za tekoče leto, pa bi bilo želeli, da pristopijo k tej za naš kraj prav posebno potrebni instituciji tudi oni, ki danes še niso člani lige. Malenkostno članarino 12 din letno obilo odtehta ugodnost, ki jo uživajo člani na vstopnici v kopališče. Posebno razveseljivo je naraščanje članstva pri Steklarni, zato bi bilo želeli, da bi se število članstva dvignilo tudi pri rudniku TPD in pri Kemični tovarni. Če bo vsak po svojih močeh sodeloval v borbi proti jetiki, potem uspelih ne morejo izostati.

Koncert rudarske godbe na pihalu. V nedeljo, dne 5. marca s pričetkom ob 5. uri popoldne priredi v Del. domu rudarska godba koncert. Na sporedu je 10 skladb domačih in tujih skladateljev. Naši javnosti je znano, da se rudarska godba živahno udejstvuje in se lepo razvija, zato je tudi pričakovati, da bo ta koncert lepo obiskan.

LJUBLJANA

Nov mestni proračun znaša 123 milijonov din. Sprejet je bil na seji mestnega sveta 1. marca proti glasovom sodrugov Kralja in Likarja in g. dr. Bohinjca. Izjavo opozicije, ki jo je prečital s. Kralj, priobčujemo posebej. Iz poročila načelnika finančnega oddelka povzemamo sledeče: Mestni proračun je v letih 1935 do 1939 narasel za 62 odst. Državi mora občina letno plačati na osebnih izdatkih 2.789.948 din, na stvarnih pa 6.104.989 din, na dodatkih še posebej 884.000, to je letno skupno okrog 10 milijonov ali 13.13 odst. vsega upravnega proračuna. Nadalje plača občina v banovinski bednostni fond 2 in pol milijona din letno, prejela pa je iz njega nazaj 50.000 din. Za razne podpore določa sprejeti proračun te-le postavke: doklade cerkvnikom in orglarjem 150.000 din, prispevek za gradnjo cerkva 100 tiseč din, za bogoslovno semenišče 100.000 din, za Jegličev dom 50.000 din, za gradnjo domov Prosvetne zveze 300.000 din, za glavni prosvetni dom iste zveze 100.000 din, za kongrese (tabor fantovskih odsekov i. dr.) 150.000 din, za Vincencijevo konferenco 30.000 din, za razna prosvetna društva 75.000 din. Direktna posebna podpora fantovskim odsekom in stadionu je iz končnega proračuna odpadla.

Izjava mestnega svetnika s. Kralja v imenu opozicije pravi po poročilu »Slov. Naroda«, da sme s premoženjem mestne občine gospodariti in odločati o davčnih obremenitvah le v tajnih in proporčnih volitvah izvoljeni mestni svet in da zato ljubljansko prebivalstvo ne more nositi nobene odgovornosti. Večina v mestnem svetu ima še vedno možnost izvršiti tajne proporčne volitve in šele tedaj bo Ljubljana deležna resnične samouprave in bo mestni svet resnični izraz volje ljubljanskega prebivalstva. Predloženi proračun sloni pretežno na neposrednih davščinah in ne kaže nobenega napredka glede direktnega in progresivnega obdavčenja. Podpore so prekomerno egostranske in namenjene strankarskim organizacijam in ustanovam, enako je tudi glede nameščenja novega osebja. V proračunu

ni socialne davščine in je socialno skrbstvo slejkoprej mačehovsko. Občinski svet se ni izdelal delavskega službenega reda, čeprav je to že lani obljubil. Pocenitev elektrike in plina bi znatno olajšala gmotni položaj delavstva. Do danes se ni bil izdelan obljubljeni pravilnik o gradbenih dokladah. Manjšina odklanja odgovornost za proračun in bo glasovala proti. — »Slovenec« je zapisal o tej izjavi s. Kralj: ... Nato je v svojem imenu in v imenu drugih dveh opozicionalcev prebral izjavo, v kateri zahteva od večine, da izpelje tajne volitve... Izjava ni vzbudila nobene pozornosti med svetniki JRZ. To je »Slovenec« demokratičnost!

Proračun ali preračun? Pismarji iznajdejo vedno kaj novega za povečanje zmede v pisanju slovenskega jezika. »Slovenec« je s 1. marcem začel pisati o mestnem in državnem proračunu, drugi pišemo še nadalje proračun. Nevarno bi bilo, da bomo nehali razpravljati o višini in pravilnosti proračunov in da bi se namesto tega raznel hud strankarski boj o pre- in pro-računih, če bi bili pristaši pre- in proračunov tudi »svetovnonazorsko« v nasprotnih taborih. K sreči smo pa pomenešani: proračun, kakor pišemo n. pr. mi in drugi, določa tudi Breznikov in Ramovšev pravopis, ki ga je odobrila sama kr. banska uprava. Pleteršnik pozna za proračun tudi samo proračun in navaja zanj tele nenške ali tuje izraze: der Voranschlag, das Budget, der Kostenvoranschlag. Preračun je pa po Pleteršniku: die Berechnung, die Umrechnung. Mi bomo še nadalje samo za tiste proračune, ki se nam bodo zdeli za delovno ljudstvo pravilno preračunani.

O zdravi in srečni družini bo predaval dr. Franta Mis v veliki dvorani Del. zbornice v četrtek, dne 9. marca. Predavanje organizira delavsko kulturno društvo »Vzajemnost«. Pričakuemo velike udeležbe s strani starišev.

Zaradi slabih socialnih razmer v smrt. — Zastupil se je 26letni delavec Anton Mušič, ki ni videl drugega izhoda iz gmotne stiske.

MARIBOR

Zborovanje obratnih in organizacijskih zaupnikov

V nedeljo, dne 5. marca 1939 z začetkom točno ob 9. uri dopoldne se bo vršilo v dvorani Delavske zbornice v Mariboru zborovanje zaupnikov in funkcionarjev strokovnih organizacij. Dnevni red je važen, zatorej vsi točno in zanesljivo! — Družnost! KMO. 2

Pravljica ura za deco. Delavsko društvo »Detoljub« priredi v nedeljo, dne 5. t. m. s pričetkom ob pol 3. uri popoldne v dvorani »Delavske zbornice«, Sodna ulica 9-II. pravljico uru za delavske otroke. Prireditve je bila prvotno določena za minulo nedeljo, pa je bila radi nenadne obolesti učiteljice Stupanove preložena. Pravljičica bosta pripovedovala učiteljica Stupan Milica in pesnik Tanc Anton, otroci »Detoljuba« pa bodo zapeli nekaj otroških pesmi in zaigrali na mandoline. — Vstopnine ni.

Naslednje predavanje »Vzajemnosti« se bo vršilo v sredo, dne 8. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice; na tem večeru bo prof. Leon Detela tolmačil o »Pasteurjevem zdravljenju«. Ker o tej temi sploh še ni bilo govora na naših predavanjih, se pričakuje, da bo vzbudilo med poslušalci zanimanje.

Zidarji so že začeli. Izredno ugodno pomladansko vreme je priklako leto tudi zidarje predčasno na delo in mu nudi kruha. Pri večini stavb, kjer so v pozni jeseni končali z delom, so te dni odtrgali opaže in zidarji že pridno gradijo naprej. Želimo jim čim daljšo sezono, mnogo in dobrega zaslužka, pa tudi razredne zavesti. Sedaj je čas, da začnejo z delom za sebe tudi izven stavbe, zlasti naj ne pozabljajo na svojo izobrazbo. Vsak, ki začne delati, naj bi istočasno, ko prime za opeko, pomislil tudi, če že ima svoj delavski list, našo »Delavsko Politiko«.

Kako se vrši tlakanje. Tlakanje naših ulic in cest je najbrž zelo pomankljivo izvršeno, kakor nam kažejo vdrtine na tlakovanih cestah, kjer nastajajo celi »hrbibčki in doline«. Najlepše izgleda pred glavnim kolodvorom. To še ni tlakanje, ako se polagajo kocke druga poleg druge, ampak je treba poprej dati tem kockam trdno podlago. V tem: oziru pa stvar šepa. Popravila so seveda dražja kot pa, ako bi se cestišče pošteno uredilo pred polaganjem kock.

Glasbeno društvo železniških delavcev in uslužbencev ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo, dne 5. marca ob 14. uri 30 min. v spodnji dvorani hotela »Orel«. (Vhod Slovenska ulica.) Po občnem zboru prosta zabava. Člani društva in njih svojci vladno vabljeni. — Odbor.

Volilni imenik za volitve delegatov v Pokojniški zavod razgrnjen. Pokojniški zavod za nameščence v Ljubljani je razglasil, da so za 4. april t. l. določene volitve njegovih delegatov ter da je volilni imenik oz. katalster volilnih upravičencev razgrnjen od 1. do 14. marca tudi v uradnih prostorih mariborskega mestnega poglavarstva med uradnimi urami. Volilni imenik za razglase volitve je razgrnjen na vpogled v popisovalnem uradu mestnega poglavarstva na Slomškovem trgu 6/I. soba št. 5 vsak delavnik od 8. do 12. ure.

Razglasitev obvezniškega razporeda bo na travniku vojaškega vežbališča na Teznu pri Mariboru ob vsakem vremenu dne 5. marca z začetkom ob 7. uri zjutraj ter trajati nepretrgoma do 6. ure zvečer. Razglasitve se morajo udeležiti vsi vojaški obvezniki rojeni leta 1889. do vključno 1918., ki so vojaško pristojni v mesto Maribor in bivajo v mestu ali njegovi neposredni bližini, to je v: Kamnici, Koških, Št. Petru, Teznu, Radvanju in v Studencih. Vsak obveznik naj prinese s seboj vojaško knjižico. Od te dolžnosti so izzeti: vsi obvezniki, ki stanujejo v mestu, pa niso vojaško pristojni v Maribor; vsi obvezniki, pristojni v Maribor-mestu, ki bivajo izven območja mestne občine, razen v bližnji okolici; rez. častniki, vsi duhovniki; vsi stalno in začasno nesposobni; vsi težko bolni, kar bodo morali dokazati z zdravniškim spričevalom in zelo nujno zadržani, kar morajo uradno dokazati. Razglasitve razporeda se morajo udeležiti tudi vsi v Mariboru bivajoči lastniki konj in prevoznih sredstev. — Pripominja se, da bo ta dan vozil mestni avtobus iz Glavnega trga na tezensko vežbališče in nazaj, kar bo obveznikom udeležbo znatno olajšalo, da bodo v najkrajšem času opravili svojo dolžnost.

Talka Marija Cokanova podlegla zadobljenju poškodbam. V zadnji številki našega lista smo poročali, da je tekstilni delavec Franc Cokan streljal na svojo ženo, nato pa obrnil revolver proti sebi in se smrtno pogodil v sence. Pogreb pokojnega Cokana se je vršil v četrtek, dne 2. t. m. V noči od srede na četrtek pa je na svojem stanovanju v Mejni ulici podlegla poškodbam tudi 28letna Marija Cokan, ki zapušča dva nepreskrbljena otroka. Cokanovo so na predvečer njene smrti pripeljali iz bolnice na njen dom, od koder se bo vršil pogreb tragično preminule v soboto, dne 4. t. m. ob pol 3. uri popoldne iz hiše žalosti Mejna ulica 16 na Pobrežko pokopališče.

Za gripo je zadnje dni obolelo več ljudi, zlasti tudi otrok. Splošna bolnica je radi razsajanja te opasne bolezni prenapolnjena.

Zočilnica-buffet

v Stritarjevi ulici šte. 7
zopet odprti!
Izvrstna vina lastnega pridelka! Vedno sveža jedila!
Se pripravite Ema Dolajž

CELJE

Podpisana tt. Bergmann in drug, tekstilna tovarna v Celju, vladno poziva, da natisnete v smislu čl. 27. zakona o tisku v »Delavski Politiki« ta-le

popravek:

»Ni res, da je tekstilna tovarna Bergmann in drug v Celju odpustila komaj so se delavci in delavke malo pomirili« preko 200 delavcev in delavk. Res pa je, da tovarna Bergmann in drug ni odpustila več kot 100 delavcev in delavk, ki jih je morala začasno odpustiti zaradi pomanjkanja surovin in od katerih je že okrog 80 odst. sprejela zopet na delo.

Tudi ni res, da je poslovodja Kovač pri zadnjem odpustu delavcev in delavk sklical še preostale zaposlene skupaj in jim sporočil po g. Videtiču, da bo pustil vse tiste, ki bi raznašali, da je v tovarni pomanjkanje dela, in da se delavstvo odpušča, policijsko zasledovati, in da bo izvajal proti njim vse mogoče konsekvence. Res pa je, da je g. Videtič delavcem in delavkam izjavil le to, da bo podjetje izvajalo konsekvence proti tistim, ki bodo razširjali tendenciozne in lažne govornice, in da je s policijskim zasledovanjem zagrožil le onemu, ki je delavki Škrabarjevi ukradel iz garderobe dežnik.

Nadalje ni res, da se po mnenju poslovodje Kovača odpušteni delavci ne bi smeli prijaviti na borzi dela, da ne bi kdo zvedel, da so bili reducirani. Res pa je, da so vsi delavci in delavke, ki so to zahtevali, dobili delavske knjižice, da so mogli zaprositi za podporo pri borzi dela, in da zaradi tega ni podjetje delalo nikomur nobenih težkoč.

Prav tako ni res, da leži glavna krivda, da se delavstvo odpušča, pri vodstvu tovarne, marveč je res, da je bilo vodstvo tovarne prisiljeno odpuščati delavstvo zaradi pomanjkanja surovin.

Ni res, da bi v tovarni Bergmann in drug dobil kak delavec za 15 dnevno pridno delo samo din 70. Res pa je, da ni v tovarni Bergmann in drug nobenega delavca, ki bi zaslužil manj kot din 2.75 na uro, in da plačuje tovarna delavstvo po kolektivni pogodbi ter znaša najvišji akordni zaslužek po din 5.50 in več na uro, povprečni zaslužek, izračunan na 4 mesečne polne plačilne periode, pa je din 3.70 na uro.

Ni res, da delavec po nalogu očisti stroj in to brezplačno, marveč je res, da je nagrada za čiščenje strojev vsebovana v akordnem zaslužku.

Končno ni res, da plača delavec kratkomalo kazen din 10, ves dan pa da je morda zaslužil samo din 5. Res pa je, da znaša kazen za večkratno slabo čiščenje stroja po ponovnem opominu povprečno din 1 do 2, največ pa din 3, in da zasluži celo najsibši delavec najmanj din 2.75 na uro.

Z oddanim spoštovanjem

Celjska tekstilna tovarna Bergmann in drug.

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« priredi v torek, dne 7. t. m. s pričetkom ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice predavanje s skiptičnimi slikami in sicer: Nil vir življenja in gospodarske moči Egipta in Sueški prekop — življenski živec angleškega imperija. Posetite predavanje vsi, ki se zanimate za aktualna vprašanja sedanjosti. Slišali boste zakaj se vrši ogorčna diplomatska borba za nadoblast na Sredozemskem morju. Vstopnina 1 din. — Odbor.

Občni zbor »Zveze brivskih, frizerskih pomočnikov (ic) Jugoslavije«, podružnica v Celju se bo vršil v torek, dne 7. marca s pričetkom ob 20. uri v Delavski zbornici z običajnim dnevnim redom. Pomnite, posameznik ne pomeni nič, — skupnost pa moč in uspeh! V lastnem interesu pridite in pripeljite svoje tovariše in tovarišice s seboj. — Odbor.

Redni občni zbor podružnice Osrednjega društva oblačilnih delavcev v Celju se bo vršil v nedeljo, dne 5. marca ob 9. uri dop. v Delavski zbornici. Oblačilni delavci udeležite se tega občnega zbora v čim večjem številu in dokazite, da se zavedate pomena svoje strokovne organizacije. V zavednosti in skupnosti je naša moč! — Odbor.

Volilni imenik za volitve delegatov in namestnikov za zbor Pokojniškega zavoda za nameščence v Ljubljani po stapju z dne 15. februarja 1939 je na vpogled volilnim upravičencem v sobi št. 2 tuk. mestnega poglavarstva v dne 1. marca do vštete 14. marca 1939. — Vpogledati se more v uradnih urah. Morebitno reklamacijo smejo vlagati osebno ali pismeno pri volilni komisiji Pokojniškega zavoda v Ljubljani v času od 1. marca do vštete 14. marca 1939. Kdor zahteva vpis volilnega upravičenca mora predložiti datum in člansko ter zavarovalno številko uvrstitvenega oddloka Pokojniškega zavoda. O vloženih reklamacijah odloča končno veljavno volilna komisija. Dan volitev, oziroma dan štetja glasov, oddanih pri volitvah je določen za 4. aprila 1939. — Mestno poglavarstvo Celje.

Kino Dom - Celje

5. in 6. marca: »Dvorec v Flandriji« (Marta Eggerth). — 7. 8. in 9. marca: »Tiger Arizon« (Epska legenda o zapadu) — 10. in 11. marca: »Brezsrtna legija« (film iz časa, ko je nastajala nova nacija).

SLOVENSKA BISTRICA

Občni zbor tukajšnje podružnice I. Delavskega kolesarskega društva se bo vršil v nedeljo, dne 12. marca t. l. s pričetkom ob 14. uri v hotelu Beograd. Dnevni red običajen. Tem potom se pozivajo vsi člani in pristaši društva, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo. Ako bi ob določenih uri občni zbor ne bil sklepčen, se bo vršil občni zbor pol ure pozneje ob vsakem številu članstva. — Odbor.

Umetne oči

Izdelamo za naše pacijente kakor naravno
F. Ad. Müller Söhne, Wiesbaden
dne 15. marca 1939 v Mariboru,
Hotel „Zamorc“, Gosposka ulica

Zveza strojnikov, strojevodij in kurjačev vabi na sestanek, kateri se bo vršil v nedeljo, dne 5. marca t. l. v Delavski zbornici. — Važno poročilo o občnega zbora, sekcije Ljubljana in delitev »Strojarskega vestnika«, Vabimo tudi nečlane. — Odbor.

Mariborsko gledališče: Petek: zaprto. Sobota, ob 20. uri: »Prodana nevesta«. Red D. Nedelja, ob 15. uri: »Boccaccio« (izadnjič popoldanska predstava), gostuje gosp. Povhe. — Ob 20. uri: »Automelody« Znižane cene.

HALO!

Prispela je velika izbira češkega in angleškega spomladanskega blaga. Kakor znano dobite zmiraj najboljše in najcenejše samo v

ČEŠKEM MAGACINU

MARIBOR
ULICA 10. OKTOBRA

Brezobvezno se lahko
prepričate! Krojaške
potrebščine!

PREVALJE

V nedeljo je naš dan. Celotno ministrski prezidenti govore zadnji čas vedno več o potrebi ljudske izobrazbe, češ, da vidijo le v tem boljše čase svojih narodov. Za naše delavstvo pa velja to še tembolj in vsa naša predavanja so to pokazala zlasti v Prevaljah. Poleg izobrazbe srca in duše pa nam je treba znati tudi pot do samoobrambe. To so predvsem delavski zaščitni zakoni, ki jih je vedno več. Radi tega pripravljamo to nedeljo, dne 5. t. m. ob 9. uri v dvorani gostilne Rozman predavanje o »Delavski zaščiti«. Govorila bosta predavateljica ss. dr. Avg. Reisman in urednik »Delavske Politike« Viktor Eržen iz Maribora. Po predavanju bo lahko dobil tudi vsakdo pojasnila iz stvarne predavanja o naši zaščitni zakonodaji. Prirrediteljica, podružnica »Splošne delavske strokovne zveze« vabi vso delavstvo, tudi iz bližnje in dalnje okolice, da se udeležijo predavanja možje in tudi žene, pa ravnotako mladina.

KRANJ

»Gorenjčev« apel na mestno občino. »Gorenjčev« apelira v imenu »katoliške javnosti« na mestno občino, da spremeni odnosno preimenuje nekatere ceste in ulice. Poimensko navaja samo Tyrševo cesto, češ, da Tyrš ne zasluži, da bi mu izkazovali tako čast že vsled tega ne, »ker je s svojo pogubno svobočomiselno ideologijo, s svojim izrazito protikatoliškim delovanjem privedel češki narod na rob propada«. K tej ugotovitvi »Gorenjčev« samo eno vprašanje: Gospodje, kdo pa je spravil Avstrijo v propad? Dalje pravi »Gorenjčev«, naj se te ceste preimenujejo po zaslužnih in narodno zavrednih ljudeh. Imena teh ljudi »Gorenjčev« zaenkrat še ne imenuje. Ali bi prišel v poštev naš veliki pisatelj Ivan Cankar? Ni izključeno, da bi bilo gospode morda še bolj strah pred Cankarjevo ideologijo. In končno: Ali bi naj gospodje ne apelirali rajši na mestno občino, da uredi ceste in ulice tako, da ne bo na njih v dežju polno blata, in lepem vremenu pa polno prahu. Predpogoj za mesto je tudi dobra pitna voda, in da je ne primanjkuje v času, ko je občanom najbolj zaželjena. Kaj pa bodo imeli občani od preimenovanja nekaterih cest in ulic? Kdo naj nosi stroške: ali lastniki hiš ali mestna občina? Lastniki hiš se bodo temu upravičeno uprili; mestne občine prva dolžnost pa je, da skrbi za higijenično in zdravstveno ureditev mesta ter za znosne socialne razmere svojih občanov. Gospodje okoli »Gorenjčev« imajo veliko opraviti z ljudmi, ki iščejo dela ali podpore. Ali naj tem občanom namesto življenjskih potrebščin nudimo stare hišne tablice, ki naj bi se umaknile novim. To posnemanje fašističnih metod bi lahko imelo za posledice še to-le: »Gorenjčev« nima nobene garancije, da bi ob priliki občinskih volitev ne zgubil svojega vpliva na mestno občino. Novemu občinskemu odboru bi bil s tem dan samo povod, da te ceste in ulice zopet preimenuje. Gospodje pri »Gorenjčev« naj se ozirajo tudi na tisto javnost, ki pri njih ni »katoliška« zaznamovana. Ta javnost bi pa morda o ljudeh, ki jih smatrajo pri »Gorenjčev« za »zaslužne in narodno zavedne«, še bolj upravičeno slabo sodila, kajti ni izključeno, da je duh te ideologije občutila na lastni koži. Ne trdimo pa, da kranjske ceste in ulice niso glede pogubne »ideologije« potrebne očistitve. Že ves čas od državnozbornih volitev veje po njih duh Stojadinovičeve »ideologije«, ki mislimo, da pri delovnem ljudstvu ne vzbuja ravno lepih spominov in, da ne pušča ravno dobrih posledic. Končno je treba tudi upoštevati to, da se mesto Kranj razvija in bo treba še mnogo novih cest, tako, da bodo lahko prišli v poštev vsi zaslužni in narodno zavedni ljudje. In če imamo te resnično v mislih, bo med prvimi brez dvoma naš pisatelj Ivan Cankar. Gospodje pri »Gorenjčev«, vzemite te stvarne ugotovitve na znanje ter še enkrat prediskutirajte načeto vprašanje, predno pride na dnevni red občinske seje. (V pomirjenju »Gorenjčev« naj služi, da je tudi uprava občine mariborske preimenovala najlepši del Gosposke ulice v — Tyrševo ulico in so prav te dni nabili nove tablice. Op. ur.)

MEŽICA

Podružnica Zveze rudarjev Jugoslavije sklicuje za v nedeljo, dne 5. marca t. l. ob 2. uri popoldne v dvorani gostilne Toif svoj redni občni zbor. Dnevni red običajen. Vodstvo podružnice ZRJ vabi vse svoje člane, da se občnega zbora za gotovo udeležijo, vabljeni pa so tudi vsi, ki nameravajo pristopiti! — Odbor. 2

JESENICE

Še nekaj spominov na volilno borbo. Po »Našem Kovinarju« št. 5 posnemamo: Pred volitvami dne 11. dec. 1938 so nekateri ljudje korajžno skušali jemati ugled ljubim osebam in so žalili na vse strani. Gotovo so bili prepričani, da jim je vse dovoljeno. Po volitvah so prizadeti tožili in je bil dosežani uspeh ta-le: Na tožbo župana Perka je župnik Dodič (s Koprivnika) preklical in obžaloval kar je o njem žajivega rekel. Župnik Dodič se je zavezal povrniti Perku tudi stroške. Na tožbo dr. Stanovnika Aleša je župnik Dodič pred sodiščem izjavil na zapisnik, da se je prepričal, da je bilo neupravičeno, kar je očital tožitelju v zadevi kaplana Burje in je loja no popravil krivico in žalitev, ki jo je izrekel o dr. Stanovniku. Dr. Stanovnik pa od župnika Dodiča ni zahteval povračila stroškov. Ti dve pravdi sta se obravnavali pri sodišču v Radovljici. — Na tožbo dr. Stanovnika je bil pri sodišču v Kranjski gori obsojen Novšak Viktor, nadmonter Kranjskih deželnih elektrarn na din 600 nepogojne denarne kazni in din 100 povprečnine in na plačilo stroškov, ker je tožitelju dne 1. decembra 1938 rekel »izdajalec«. Sodba je pravomočna.

ŠT. PAVEL PRI PREBOLDU

Več zaposlitve. Tukajšnje podjetje ima sedaj precej naročil in se dela vse dni v tednu. Tudi precej novih delavcev je našlo zaposlitev, seveda samo za nekaj mesecev. Upamo, da bo letos glede obratovanja boljše kot pa lani, ko smo delali samo 4 dni v tednu. Krožijo govornice, da imamo pri nas zato dosti dela, ker smo se pri zadnjih volitvah dobro izkazali. V Šošanju pri Vošnjaku je pa zato s'abo, ker nas niso posnemali. Hrvati baje kupujejo blago samo tam, koder so ljudje z njimi. Če bi bilo na temu kaj resnice, potem bo uspeh prihodnjih volitev za proletarijat še boljši in naspotniki ne bodo več imeli kaj iskati v Sv. Pavlu. — Delavec.

GUŠTANJ

Izlet v Prevalje. V nedeljo, dne 5. t. m. se udeležijo tudi naše delavstvo predavanja, ki se vrši ob 9. uri dopoldne v Prevaljah o socialni zaščiti, ker se vsak naš sodrug in sodružica zaveda, da nam takih predavanj ni nikdar dovolj, pa tudi zvezo vedno kaj posebno zanimivega na takih naših prireditvah. Obenem se delavstvo med tem bližje spoznava, vidi težave svojih sotrpinov in tem bolj uvideva, kako potrebno nam je skupno delo in složna borba. Povrh tega nam taka pot nudi lepo priliko za nedeljski izlet in tako združimo potrebo telesnega gibanja z duševno zabavo. Zaveden sodrug, pelji s seboj tudi sodružico in na svidenje v Prevaljah.

PTUJ

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« priredi v soboto, dne 4. marca ob 20. uri v društveni dvorani, Panonska 5 prosvetni večer socialnih pisateljev. Spored: 1. Društveni tamburaški odsek: »Majska rožica« in »Sladki spomini«. 2. S. Anton Tanc, Maribor: Recitacija iz lastnih del. 3. Ivan Potrč, Maribor: Recitacija lastnega dela »Grotoske«. 4. Društveni dramski odsek: Rzne deklamacije in recitacije. 5. U. Sinclair: Vlomilec, enodejanka — Pobarjajo se samo prostovoljni prispevki. — Odbor.

POBREŽJE PRI MARIBORU

ZVOČNI KINO POBREŽJE. 4. in 5. marca velcfilm PATER VOJTEH. Oglejte si ta film.

VABILO

na VII. redni občni zbor Gospodarskega društva r. z. z. o. z. v Mariboru,

ki se bo vršil v nedeljo, dne 12. marca 1939 v gostilni Pavšič na Pobrežju. Gosposvetska ulica s pričetkom ob 10. uri s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora, 2. poročila načelstva in nadzorstva, 3. predlog za likvidacijo zadruga, 4. volitev načelstva in nadzorstva odnosno likvidatorjev zadruga, 5. razno. V slučaju, da občni zbor ne bi bil ob določenih uri sklepčen, se vrši čez pol ure drugi občni zbor, ki sklepa veljavno neglede na število zastopanih članov. Maribor, dne 27. februarja 1939

Načelstvo Gospodarskega društva.

Volitve v Pokojninski zavod razpisane

Kakor smo že poročali, so volitve v Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani razpisane. Kot dan volitev oz. dan, ko naj se preštejejo glasovi, oddanih ob volitvah, je določen 4. april 1939. Aktivno volilno pravico imajo vsi zavarovani nameščenci, ki so bili dne 15. februarja 1939 člani Pokojninskega zavoda in njihovi službodajalci. Vsak zavarovanec ima en glas, vsak službodajalec pa toliko glasov, kolikor je imel ta dan zavarovanih nameščenec.

Kataster volilnih upravičencev po stanju z dne 15. febr. 1939 je razgrnjen od 1. marca do 14. marca t. l. v uradnih prostorih Pokojninskega zavoda za nameščence v Ljubljani in njegovi poslovalnici v Splitu, nadalje v uradnih prostorih mestnega poglavarstva v Mariboru, Celju in Dubrovniku, povsod v času uradnih ur. Morebitne reklamacije je vložiti ustmeno ali pisмено naravnost pri volilni komisiji Pokojninskega zavoda v Ljubljani v času od 1. marca do vštetelega 14. marca t. l. Kdor zahteva vpis volilnega upravičenca, mora predložiti datum in zavarovalno številko odloka Pokojninskega zavoda.

Po časopisju krožijo vesti, da je bil dosežen med nameščenskimi organizacijami sporazum za skupno kandidatno listo za volitve delegatov. Kakor smo obveščeni, pa te vesti niso resnične. Do sporazuma še ni prišlo, ker se je ena močna nameščenska skupina odločila za volitve, ker se njenih zahtev v zvezi z volitvami ni poštevalo.

Delavski pravni svetovalec

Podpore pri Javni borzi dela in pri Bratovski sk'adnici (Trbovlje)

Z uredbo o preskrbovanju nezaposlenih delavcev z dne 25. 11. 1937 se od 1. 7. 1938 dalje izplačujejo od Javnih borz dela redne brezposelne podpore največ do 26 tednov. Po pravih Bratovske skladnice brezposelne podpore, ki jih dajejo Bratovske skladnice, ne smejo biti manjše od podpor, ki jih dajejo Javne borze dela. Najdaljšo podporo dobi zavarovanec le, če je bil v obračunski dobi 24 mesecev pred nastopom brezposelnosti nepretrgano zavarovan.

Rubež mezde (Trbovlje)

Vprašanje: Zaposlena sem v tovarni in zaslužim na dan komaj po 18 din. Neke moja upnica pa je sedaj zarubila mojo plačo in mi vodstvo tovarne odteguje na podlagi rubeža. Kljub temu, da zaslužim manj kot 20 din dnevno. Ali je tak odtegljaj upravičen? Kaj naj ukrenem?

Odgovor: Delavska mezda je rubljiva samo v kolikor znaša več kot 20 din dnevno. Če zaslužite samo po din 18 na dan, je Vaša mezda v smislu ša 248 izvršilnega zakona nerubljiva, ker ne dosega eksistenčnega minimuma. Pojasnite to v podjetju. Ako bi Vam kljub temu še naprej odtegovali, boste imeli pravico tudi s tožbo zahtevati od tovarne povračilo odtegljajev.

Prehranjevanje delavcev. — Pitanje volov. (Brezno)

Vprašanje: Bil sem zaposlen pri lesni tvrdki kot delavec in sem imel tudi kuhinjo za njene hlapce, katerim sem dajal hrano, dnevno trikrat in dve malici po 8 din in sem se vsled tega zadolžil. Ali mi mora lesna tvrdka pomagati plačati ta dolg, ker sem bil prisiljen dajati hrano, sicer bi me vrgla na cesto. Ko sem jaz zapustil kuhinjo, so plačevali mojemu nasledniku po 12 din dnevno in še hlapcem je tvrdka poboljšala mesečno plačo. — Tudi sem imel na oskrbi krmiljenje tvrdkinih volov, za kar so mi plačali dnevno po 2.50 din za eno uro. Ali

Čevljarskega vajenca sprejme takoj Podstenšek Ivan, splošno čevljarstvo, Črna pri Prevaljah.

Šivalni stroji proti gotovini, kakor tudi na obroke. — Zahtevajte prospekt. — Sprejemam zastopnike. — Josip Uršič, šivalni stroji, kolesa, otroški vozički, Celje, Narodni dom.

Brivski salon ČOH ANTON, Celje, (poleg mestnega poglavarstva) se priporoča cenjenemu občinstvu. Za trajno ondutacijo znižane cene. Čista, solidna in strokovna postrežba.

Prava blagodat za delavce je:

ločilnica

P. Matkovič
v Celju, Gosposka ulica šte. 3
Shajališče delavcev!

ZAHVALA

Ob priliki težke izgube, ki nas je doletela s smrtjo naše ljubljene žene, matere in tašče, gospe

Lize Vitez, roj. Sterman

se zahvaljujemo vsem, ki so pokojnici stali ob strani v času njene bolezni, darovalcem lepih vencev, Glasbenemu društvu na Teznem in pevskemu društvu »Enakost« iz Studencev za žalostinke pred hišo žalosti in na pokopališču ter vsem, ki so jo spremili na zadnji poti.

T e z n o, dne 26. februarja 1939.

Vitez Josip, soprog
Aleksander, sin
Alojzija por. Podričnik, hči
Sebastijan Podričnik, zet

Konzumno društvo za Mežiško dolino

reg. z. z. o. z.
v Prevaljah

Poštni predal šte. 3.
Telefon interurban št. 15.

Poštni ček, račun 12.048.
Brzoiav: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centralno skladišče v Prevaljah

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta, pekarina v Prevaljah ter 7 lastnih zadrughnih domov v Mežiški dolini.

Zadruga vlogi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Prodaja se te članom. Član društva lahko postane vsak. Delež znaša samo 100.— din.

Delavke, delavci, nameščenci, kmetje in obrtniki ter sploh vse delovno ljudstvo, kupujte življenjske potrebščine le v svojih zadrughah!

V slogi je moč, v delu rešitev!